

Minnen från arbetet efter
Brandkatastrofen
29-30 oktober 1998

Redigerat utdrag ur boken:
”Lasse-kurator”
Ett liv för barn och unga

När infernot närmade sig?

Brandkatastrofen del 1

I världen skedde som vanligt på olika håll jordbävningar, storbränder och andra katastrofer med följden att massor av människor omkom. I Kosovo, Afghanistan pågick stridigheter som snart skulle utvecklas till nya krig. USA, som då leddes av den sextafsande president Clinton, drabbades av ännu en dödande skolskjutning. I samma land grundas Google vars betydelse i världen vi väl känner till. Ryssland styrdes fortfarande av den allt surrigare Jeltsin men Putin väntade om hörnet. EU beslutade att införa euron och Sverige knöts ännu starkare till unionen genom att godkänna både Schengenavtalet om gränserna och Amsterdamfördraget om utrikespolitiken.

Här hemma skedde många andra stora ting, en del bra men andra inte. Västra Götalands län bildades som nytt storlän. Sexköpslagen antogs och sexköp blev därmed en kriminell handling. Socialdemokraterna och de borgerliga kom överens om det nya och usla pensionssystem som gäller än idag. Vid riksdagsvalet detta år gick socialdemokraterna starkt bakåt men regeringsinnehavet räddades av Vänsterpartiets framgång från dryga 6 till 12 procent. Sverigedemokraterna fick i valet ynka 0,37%, en nivå de tyvärr inte stannat på.

På det privata planet gladdes vi under året åt fortsatt god hälsa och underbar gemenskap. Under sommaren bodde vi tillsammans med två andra familjer några härliga veckor i en by utanför franska Pornic. Där följde vi på nära håll och med intensivt intresse VM i fotboll som tyvärr slutade med fransk finalseger över Brasilien. På hemmaplan satsade vi hårt och intresserat på våra arbeten. Eva som lärare på Fässbergsgymnasiet och jag som kurator på Angeredsgymnasiet. På fritiden njöt vi av intressanta kulturupplevelser, skapande och givande fotbollsengagemang. Med stort intresse följde vi förstås också vår son "Samba-Eriks" allsvenska spel i ÖIS, som efter kval till slut klarade sig kvar i högsta serien. På det hela taget flöt livet fram väldigt väl för vår familj och lägenhetsbytet, som skulle genomföras i månadsskiftet oktober/november, såg vi alla fram emot även om vi visste att det skulle bli jobbigt. *För att genomföra flytten hade jag därför tagit ledigt från den 28 oktober.*

Det var då bara ett dygn bort tills den mest fruktansvärda ungdomskatastrofen någonsin i Sverige skulle inträffa. Det var då bara ett dygn bort tills jag själv skulle drabbas av sorg och andra följder av katastrofen. Det var då mitt kuratorslivs värsta prövning och ansträngning skulle komma. Det var då bara timmar bort tills jag skulle påbörja ett två och ett halvt års intensivt arbete med krishantering för mina ungdomar på Angeredsgymnasiet.

Inget av detta visste jag något om denna oktoberdag för 18 år sedan.

Men varje dag sedan dess har jag tänkt på allt det fruktansvärda som hände därefter och allt arbete jag sedan utförde. Ingen annan händelse i mitt yrkesliv har påverkat mig så kraftigt som detta. Så när årsdagen för den fasansfulla Brandkatastrofen i Göteborg natten den 29-30 oktober 1998 närmar sig kommer minnena starkt tillbaka. Det är minnen om all svår sorg, om alla känslor, all gråt och förtvivlan och om all stress och allt tungt arbete. Det är också minnen av alla de fina människor som ställde upp, lärare och andra kollegor, räddningspersonal, socialarbetare och många andra. Men framför allt är minnena starkast av alla drabbade men kämpande ungdomar som i de svåra stunderna fanns till för varandra.

I natt hände det fruktansvärda

Brandkatastrofen del 2

Det var slutet av oktober 1998 och Halloweenfirande. Höstlovet pågick och en grupp ungdomar hade ordnat ett diskotek i Makedonska föreningens lokal vid Backaplan på Hisingen i Göteborg. Tanken var att det skulle bli en härlig fest och intresset var stort bland många ungdomar. Större delen av dessa kom från Angered och andra stadsdelar i nordöstra Göteborg. Nära 400 ungdomar var där för att ha roligt, men lokalen var bara dimensionerad för 150. Detta var illa, men hade aldrig behövt innebära några problem om inte fyra arga killar utfört fullständigt idiotiska och helt oförlåtliga handlingar.

I sin ilska bröt de sig in i en näraliggande byggnad och tog sig därifrån upp via en trappa till den bakdörr som var den ena av festlokalens två nödutgångar. Där tände de eld på möbler och annan bråte och sedan gick de därifrån. I och med detta hade de startat en mordbrand. Detta därför att elden i trappan snabbt blev allt kraftigare och snart skulle drabba alla unga som fanns i diskoteket.

Inne i den fullproppade lokalen var musiken och dansen i full gång. Stämningen var på topp. Några kände plötsligt röklukt. De förstod att eld uppstått och varnade från scenen. Kort därefter, då bakdörren öppnats, uppstod omedelbart en fruktansvärd situation. Syret som då mötte elden gjorde att lokalen på några ögonblick förvandlades till ett inferno av hetta, eld och dödlig rökgas. Ett helvetisk och dödande läge hotade därmed de över 370 ungdomar som var inne i lokalen. Klockan var då lite över 23.30 denna hemska natt.

Panik utbröt då alla ville fly ut mot den nu enda utgången som fanns. Den rökfyllda och heta luften fylldes av kämpande och skrikande ungdomar. Efter ett tag blir den giftiga gasen för mycket för en del och de svimmade och dog. De som höll sig närmare golvet vid sin flykt klarade sig bättre undan rökgasen. En grupp ungdomar trodde de skulle klara sig undan elden genom att gömma sig i ett slutet rum i lokalens ena hörn. Allihop dog av rökgasen som sipprade in i rummet. Trots att de enda utvägarna var den kvarvarande nödutgången och ett högt placerat fönster lyckades ändå hundratals ungdomar ta sig ut, många med hjälp av kamrater och de brandmän som arbetade på plats under katastrofen. Efter denna fruktansvärda natt mellan 29 och 30 oktober 1998 kunde konstateras att den värsta ungdomskatastrofen i Sveriges historia hade skett.

63 ungdomar hade dött. Alla av rökgasförgiftning. 213 hade skadats fysiskt på olika sätt och av dessa hade 150 lagts in på sjukhus varav 74 på intensivvårdsavdelningar. Samtliga dessa, liksom alla övriga som varit på plats när katastrofen skedde, var dessutom mer eller mindre traumatiserade av vad de upplevt. Utöver dessa direkt drabbade hamnade tusentals nära och kära till de döda i kraftig sorg. Och tiotusentals unga och vuxna, som i olika sammanhang hade relationer till de direkt och indirekt drabbade av katastrofen, berördes och påverkades också starkt.

Den 30 oktober startade krishanteringen i hela staden. Så skedde också tidigt på morgonen på min arbetsplats, Angeredsgymnasiet. Där visade det sig snart att våra elever drabbats fruktansvärt hårt vid katastrofen. Ett enormt och svårt arbete tog därmed sin början. Från den dagen och under flera år var krishanteringen till stöd för de drabbade mitt hela fokus.

När det ofattbart hemska hade skett

Brandkatastrofen del 3

Kvällen den 29:e hade jag fullt upp att göra med vår förestående flytt de kommande dagarna. Jag gick och la mig vid halvtolv-tiden och somnade direkt. Det var då det hemska hände på Hisingen. Mycket tidigt på morgonen väckte min rektor mig och berättade vad som hänt. Jag kunde meddela honom, att det med säkerhet var många elever från vår skola som varit där. Detta eftersom jag vetat om festen och kände flera ungdomar som talat om att gå dit. Omedelbart fick jag lägga alla planer på flyttarbete åt sidan och överlämna hela jobbet till Eva, sönerna och några vänner. Direkt iväg till Angered var en självklarhet och redan på vägen dit började den mentala förberedelsen för vad som komma skulle. Mitt arbete efter den djupt tragiska händelsen hade börjat.

Fortfarande var det höstlov. Skolarbetet började inte för än 2/11. Detta gav tid till att få grepp om situationen och organisera och planera arbetet. Det var den 30 oktober och tidigt på morgonen på Angeredsgymnasiet när skolledningen, lärare, elevvårdare m fl samlades. En utökad krisgrupp formerades. I det läget hade vi inte alls klart för oss i vilken omfattning våra elever drabbats.

Vi kunde befara det värsta, men den grymma verkligheten uppdagades först efter några dagar. Då kunde vi konstatera att 15 av våra elever omkommit, 66 elever som varit där under branden hade överlevt och av dessa var 23 allvarligt skadade. Därutöver var hundratals sörjande och 77 av dessa sörjde närstående. Sett över två års tid efter katastrofen blev det till slut totalt 124 ungdomar, som på plats överlevt branden, som gick eller kom att gå på Angeredsgymnasiet. Det innebar att mer än en tredjedel av alla ungdomar, som varit där och

överlevt, var eller blev Angereds elever. Ingen annan skola i Göteborg ställdes inför ett så svårt arbete för så många skadade, traumatiserade och sörjande unga människor. Ingen annan skola i Sverige hade någonsin utsatts för en så omfattande och komplicerad kris.

Omedelbart den 30:e startade alla behövliga insatser som krävs i en sådan här akut situation. En klok och handlingskraftig rektor är i detta läget av mycket stor betydelse. En sådan hade vi. Prioritet ett hade informationsinhämtning av fakta och förmedling av information ut och inom vår egen organisation. Parallellt med detta skedde bl a arbete för att både stödja de elever som redan nu började söka sig till skolan och att planera stödinsatserna för den kommande veckan. Dessa uppgifter föll i stor utsträckning på mig medan andra tog hand om personalstödet.

Genom att eleverna kom till skolan den 2/11 började den akuta fasens omvårdnad. Alla, hela skolan, präglades från den dagen och tiotalet dagar framåt av sorg och förtvivlan, men också av en varm och stödjande gemenskap. Mängder av enskilda och kollektiva aktiviteter för både elever och personal genomfördes. Begravningar skedde med deltagande av skolledare och många elever. Stor flexibilitet tilläts för sorgbearbetning, sjukhusbesök och andra omvårdnadsaktiviteter under det att lektionerna så småningom började komma igång. I all denna förtvivlan och sökande efter hopp och förklaringar fanns jag som en av flera viktiga stödjare.

Upplägget för den senare genomförda övergången till normala undervisningsförhållanden var oerhört viktig och känslig. Den måste med nödvändighet ske genom en demokratisk process där alla kunde känna sig delaktiga. Så skedde också och det glädjer mig mycket. Ett öppet brev från rektor till både personal och elever om övergång till mer normal skolgång blev den plattform som alla ställde sig bakom. Som del i processen föreslog eleverna åtgärder för att förhindra liknande katastrofer, hur vi på skolan skulle hedra offren och andra framåtsyftande förslag. Detta dokument kallat "*Aldrig mera*" överlämnades till de styrande i kommunen. Därmed led det akuta arbetet mot sitt slut. Vi kunde lugnt och metodiskt gå in i den långsiktiga omvårdnadsfasen. En period som skulle vara under 2,5 år.

Rektor och andra skolledare behövde nu fokusera på det ordinarie skolarbetet och på att motivera lärare till fortsatt förståelse för krishanteringen. För att kunna göra detta utsågs jag därför till samordnare för allt omvårdnadsarbete. Ett uppdrag jag sedan hade in på 2002. Under min ledning, som varande samordnare, skapades efter ett tag en särskild "Brandgrupp". I denna fanns utöver mig ytterligare två kuratorer, tre skolsköterskor och en traumautbildad psykolog. Utgångspunkter för gruppens arbete inom skolans ram var insatser för:

Mental rehabilitering, Fysio-mental rehabilitering, Studiemässigt stöd samt Praktisk hjälp och information och tillgänglighet.

Genom gruppmedlemmarnas kunniga och tålmodiga arbete enligt dessa punkter och genom dessas ömsesidiga stöd gjordes under de kommande åren ett riktigt starkt jobb för alla drabbade elever

Att skolans insatser senare fick ett så högt betyg av Skolverket och andra myndigheter berodde således i första hand på de kollektiva ansträngningarna från ”Brandgruppen”, skolledning, lärare och många andra. Jag är idag djupt tacksam för att ha varit en del i det fantastiska gänget. Tilläggas skall, att till vårt framgångsrika arbete bidrog också den fina gemenskap som personal och elever lyckats bygga upp på skolan tidigare. Denna var en viktig grund till den solidaritet som genomsyrade hela skolan under denna fruktansvärt allvarliga kris.

Från och med dagen efter Brandkatastrofen och under flera år hade jag fullt fokus på arbetet med krishanteringen. En extra anställd kurator tog hand om mina övriga kuratorsuppgifter. Jobbet betydde i första hand ständigt återkommande stödsamtal med drabbade ungdomar och med många föräldrar till omkomna eller skadade. Det var möten som många gånger var smärtsamma också för mig, men viktiga och nödvändiga. Det var möten med ungdomar och vuxna närstående som för alltid etsats sig fast i mitt minne och hjärta.

Mitt jobb som samordnare och kurator innehöll dock mycket mer än den individstödande verksamheten. Som samordnare blev det över tid en mängd andra uppgifter jag fick ansvar för. Några exempel på detta är mitt arbete med

- ***att organisera en del stödinsatser för personal***
- ***att fortlöpande informera elever och personal gällande arbetets utveckling.***
- ***de återkommande minnesdagarna.***
- ***skapandet av skolans Minnesträdgård.***
- ***organisering och genomförande av elevbesök i brandlokalen.***
- ***deltagande i och organisering av stödarbetet för elever vid de två rättegångarna***
- ***samverkan med andra stödjande enheter i Göteborg.***
- ***internationell samverkan, bl a med likartat drabbade skolor i Holland***
- ***samverkan med och stöd till olika forskningsuppdrag.***
- ***uppföljande insatser genom interna undersökningar.***
- ***återkommande information till media.***
- ***uppföljning av ekonomin för krishanteringen.***
- ***dokumentation över krishanteringen på skolan.***

Ja, så såg i korta ordalag vårt och mitt arbete med krishanteringen ut efter Brandkatastrofen. Vill ni förstå och sätta er in i vår skolas situation och vårt arbete så ger dokumentationen över arbetet de svar ni behöver.

Till slut Mina tankar går varje årsdag i första hand till er som var unga 1998 och som på plats upplevde den ohyggliga Brandkatastrofen. Ni finns alla för evigt i mitt hjärta och jag önskar er all lycka i livet. Jag tänker också ofta på alla de fantastiska människorna på Angeredsgymnasiet som gjorde så att krisarbetet lyckades. Till alla er, skolledare, lärare, elevvårdare och alla andra som var med och kämpade, sänder jag mina allra varmaste kramar. Tack, alla!

Not Dokumentation över krishanteringen på Angeredsgymnasiet efter Brandkatastrofen, se hemsidan ”Inga Konstigheter”